

ZAJEDNICA JE JAKA ONOLIKO KOLIKO JE NJENI PRIPADNICI I ČLANOVI DOŽIVLJAVAJU SVOJOM

Intervju s reisu-l-ulemom Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini dr. Husein-ef. Kavazovićem

Razgovarao: Mevludin DIZDAREVIĆ

UDK 28-784:342.8(497.6)

DOI: <http://dx.doi.org/10.26340/muallim.v20i78.1712>

SAŽETAK: Posljednji intervju za *Novi Muallim* reisu-l-ulema dr. Husein-efendija Kavazović dao je na početku svog mandata na poziciji reisu-l-uleme Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Evo nas na koncu sedmogodišnjeg mandata u kojem se mnogo bitnih stvari desilo, kako za Islamsku zajednicu tako i za muslimanski svijet u cjelini. Kao u morskim talasima smjenjuju se izazovi i teške dileme koje stavljaju znak pitanje ne samo nad našim duhovnim identitetom nego i nad našim biološkim opstankom. Krizna vremena zahtijevaju nadnesenost svih struktura, a posebna odgovornost leži na političkim, akademskim ali i vjerskim prvacima. Muslimanski svijet naprosto vrije i prelazi termalnu fazu vlastite krize koja svoje odraze nalazi u kolonama migranata pred našim vratima. Bosna i Hercegovina već mjesecima egzistira u stanju permanentne političke krize, a Islamska zajednica proživljava strukturne promjene čije pune posljedice (pozitivne ili negativne) možemo tek očekivati. Mnogi pozitivni trendovi evidentni su ali je pitanje kako se oduprijeti opasnostima koje svaki reformski proces sa sobom neumitno nosi. Sve su ovo razlozi koji su nas opredijelili da za sagovornika ponovo imamo reisu-l-ulemu Husein-efendiju Kavazovića.

NOVI MUALIM: Uvaženi Reisu-l-ulema, nakon sedam godina Vašeg mandata i vizije koju ste ponudili strukturama Islamske zajednice, možete li nam kazati jeste li zadovoljni rezultatima reformi koje ste poduzeli, kako u pogledu njihova ostvarenje, tako i njihovih refleksija i posljedica na djelovanje Islamske zajednice u BiH?

KAVAZOVIĆ: Islamska zajednica u BiH je u godinama u kojima nosim emanet njenog vođenja napravila određeni iskorak u organizacijskom i funkcionalnom smislu i prebrodila jedno bremenito i turbulentno vrijeme, koje je obilježilo događaje na svjetskoj pozornici, ali i domaću društvenu tranziciju

i političku nestabilnost. Svjedočili smo porastu ideologije ekstremizma i terorizma na svjetskoj razini, koji je nastojao zaokružiti se i u formalnom obliku u vidu države na prostoru Sirije i Iraka, ali i porastu ekstremne desnice na evropskom tlu. To je proces koji još traje i u narednim godinama će se

vidjeti kakav je njegov epilog. Htjeli to ili ne, njegove refleksije neminovno su se i nas ticale, te itekako utjecale i na našu stvarnost. Uporedo s tim, radili smo na izmjenama Ustava IZ-e koje su, nadamo se, Zajednicu učinile efikasnijom. Nismo gomilali administraciju, osim gdje je to bilo nužno, ali smo se trudili da za svaki segment naših zajedničkih poslova osiguramo institucionalnu brigu i koordinaciju.

Ipak, bez obzira na to što svaka organizirana zajednica treba imati funkcionalnu administraciju, snaga Zajednice ne leži u tome, nego u našim džematlijama i posvećenom i ustrajnom vođenju džemata od imama i džematskih odbora. Zajednica je jaka onoliko koliko je njeni članovi i pripadnici doživljavaju kao svoju i koliko su je spremni graditi i braniti sa svojim imamima. Zato sve naše reforme moraju kretati od toga aksioma – i vjernika i džemat stavljati u

prvi plan. Ja sam zahvalan svima koji su mi pomogli da služim Zajednici i koji su je zajedno sa mnom gradili, kao i onima prije nas. Ocjena našeg rada je sada na našim ljudima, ali i na generacijama koje će doći.

NOVI MUALIM: Po svim objektivnim mjerilima, Islamska zajednica je u posljednjih nekoliko godina ostvarila zapažene rezultate u svom misijskom djelovanju. Nema sumnje da je vjerski život intenzivniji u mnogim našim džamijama i džematima. **Reforma obrazovnog koncepta naših srednjoškolskih i visokih obrazovnih ustanova pokazuje iznimno značajne domete, čiji su pokazatelji i sve veći uspjesi svršenika medrese i fakulteta. Pokrenut je generacijski projekt Mreže mladih, koji je unio prijeko potrebnu svježinu i nove mladalačke ideje i sadržaje u život Zajednice. Edukativno-odgojni programi za brak i porodicu na svim nivoima Zajednice pokazuju svoju svrsishodnost i**

praktičnu primjenu. Aktivnosti Rijasetu u organiziranom otkupu kurbana od naših povratnika i podjela kurbanskog mesa za obrazovne i humanitarne ustanove također su jako dobro podržane od naših džematlija. Kako ocjenjujete te i mnoge druge iskoračke Islamske zajednice u svome radu? Postoji li dovoljno znanja, snage volje i entuzijazma da Islamska zajednica nastavi s ovim pozitivnim trendovima i time opravda veliko povjerenje svojih članova i muslimana općenito?

KAVAZOVIĆ: Zasigurno. Drago nam je da postoji takva percepcija onoga što smo činili mi, ali i oni prije nas. Mi smo Zajednica kontinuiteta. Najbitnije je imati realnu sliku o stvarnosti i vidjeti što je dobro, ali i ono što se može i mora popravljati.

Ova naša Zajednica emanet vjere nosila je uspješno i u daleko težim vremenima i sa slabijim resursima. Danas smo, nadam se, postavili temelje njenog stalnog razvoja i stabilnosti.

Ona je danas daleko više od samo vjerske zajednice. Znaju to i oni koji se zbog toga raduju, ali i oni koje to baš i ne čini sretnima, pa zato i ne čude orkestrirani napadi na temelje našeg zajedničkog života. Kur'anska je maksima: "O vjernici, brinite se o sebi; ako ste na Pravome putu, neće vam nauditi onaj ko je zalutao! Allahu ćete se svi vratiti i On će vas obavijestiti o onome šta ste radili" (El-Maide, 105) Na nama je da radimo najbolje što znamo i možemo, da se savjetujemo i da Zajednicu otvaramo prema svima onima koji žele da daju doprinos njenom napretku. Tada ni rezultati neće izostati. No, ne smijemo se zavaravati, promjene u društvu i u našem evropskom okruženju su stalne. Vjerovatno je najbliža istini tvrdnja da je jedina konstanta Evrope njeno, rekao bih, "nužno" inkliniranje stalnoj promjeni. Mi, evropski muslimani, moramo to akceptirati i prema tome podešavati i naš hod i naše trajanje. Pred nama su reforme obrazovnog i misijskog sistema, koje će morati biti trajne, i po sadržaju i po formi. Mi ne živimo luksuz nekih muslimanskih naroda o čijem ukupnom identitetu brigu vodi država. Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini mora se pobrinuti da to nadomjesti na inovativan način, znajući da u tom svom nastojanju ima vrlo malo uzora u svijetu na koji bi se mogla pozivati, ako ih uopće ima. Uz to, od nje i druge zajednice muslimana u Evropi to očekuju, što je dodatni emanet koji ova Zajednica nosi, i prema muslimanima i prema nemuslimanima Evrope.

NOVI MUALIM: Poštovani Reisu-l-ulema, ovih dana izjavili ste da ste zabrinuti zbog porasta nacionalizma i islamofobije u našoj zemlji. Također ste izjavili da je država Bosna i Hercegovina u opasnosti i da "njeni neprijatelji više i ne kriju svoje namjere". Ko po Vašem mišljenju ponajviše generira ove negativne i štetne pojave i koliko su relevantne državne institucije, međunarodne organizacije, ali i intelektualci i nevladine organizacije, ravnodušni i indolentni u sprječavanju ili barem ukazivanju na ove pojave?

KAVAZOVIĆ: Postoji mnogo vidljivih namjera koje se pokazuju i obznanjuju u žargonu političkih elita prema muslimanima i državi kojih smo svjesni. Imate politike koje ovoj zemlji ne žele dobro i koje bi da nas iscrpljuju sukobima i huškačkom retorikom. Istovremeno, bjelodano je da ako im se ne suprotstavimo njihove će zle namjere biti realizirane. Zato je bitno raditi s domoljubima i prijateljima ove zemlje na njenom jačanju, na normalizaciji prilika i ponovnoj integraciji države i društva, ne nasjedati na njihove provokacije, ali istovremeno dobro pratiti sve poteze i politike koje za cilj imaju daljnju dezintegraciju zemlje i legalizaciju Genocida i rezultata drugih zločina protiv naših ljudi. Pogotovo moramo biti osjetljivi i oprezni kada se radi o militarizaciji istih onih institucija, politika i organizacija koje su ovim prostorima već jednom donijeli sukobe i najstrašnije zločine.

Ponovno naoružavanje naših susjeda i policijskih struktura koje nisu pod državnom komandom u Bosni i Hercegovini, česti napadi na povratnike i na Islamsku zajednicu, prekrajanje historijskih činjenica formiranjem kvazikomisija i pokušaji njihove internacionalizacije od strane onih čiji su organi počinili Genocid, ali i negiranje presuda najviših međunarodnih i domaćih sudova, veličanje zločina i ismijavanje žrtava, ekonomsko siromašenje zemlje i korupcija koja tjera mlade iz ove zemlje... problemi su na koje ne možemo šutjeti. Sve dok su oni na sceni, ne smijemo nasjedati na zlonamjernu priču kako podgrijevamo negativnu atmosferu i kako nas neko ne bi optužio da "širimo nacionalističku retoriku". Zlu se valja suprotstaviti. Islamska zajednica ne može glumiti državu i voditi politiku, ali možemo svojim ukupnim društvenim angažmanom pomoći izgradnji ove države i ozdravljenju njenog društva. Najsigurniji put da to postignemo jeste da dosljedno insistiramo na moralnim i etičkim vrijednostima i da ih javno promoviramo.

NOVI MUALIM: Svako historijsko razdoblje nosi i svoje izazove za

Islamsku zajednicu. Koji su, po Vama, najznačajniji izazovi s kojima se suočava Islamska zajednica danas i kako ponuditi adekvatne odgovore?

KAVAZOVIĆ: Nama kao zajednici vjernika najveći je prioritet očuvanje našeg muslimanskog i bosanskog identiteta i države Bosne i Hercegovine, kao životnog prostora našeg naroda. To je uslov našeg biološkog opstanka i ukupnog duhovnog i moralnog snaženja. To podrazumijeva jačanje države, ali i ozdravljenje društva u cjelini, u svim njegovim komponentama. Za jačanje države najbitnije je da se izgrađujemo kao politički narod, da jačamo institucije demokratskog društva i to ne samo u našem narodu nego i u cijeloj zemlji. U tom smislu, očito je da su najveća prijetnja našoj budućnosti politike (domaće i one iz okruženja) koje rade na dezintegraciji društva i države i koje siju razdor i mržnju među narodima. Izazivanje stalne nestabilnosti i sijanje straha pogoduju korupciji, koja računa na neefikasnu vlast i koja nas slabi i čini nemoćnim u suprotstavljanju izazovima. To onda dovodi do našeg nestanka i iseljavanja ljudi u svima etničkim zajednicama. Ljudi su i ranije odlazili da rade u inozemstvo, sada odlaze da tamo žive. Odlaze čitave porodice.

Uz to, za Zajednicu je najveći prioritet da sačuva svoje jedinstvo, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u domovinskim zemljama i našoj dijaspori, te da sačuvamo svoj tradicionalni, za modernost otvoreni, model institucionalnog življenja islama u evropskom kontekstu.

NOVI MUALIM: Jedan od značajnih izazova s kojim je suočena postratna Bosna i Hercegovina (bio) je (ste) i pitanje nasilnog ekstremizma gdje je Islamska zajednica dala značajan doprinos u cilju ublažavanja potencijalnih posljedica. Da li ovo pitanje možemo staviti *ad acta* ili su akteri samo promijenili formu i taktiku djelovanja?

KAVAZOVIĆ: Pitanje nasilnog ekstremizma jedan je dio problema, a pitanje tumačenja vjere i svijeta iz kojeg je ova ideologija potekla drugi. Mi smo

kao Zajednica donekle bili aktivni na tom planu, ali i dalje trebamo bdjeti nad islamskim učenjem, kako nam se ne bi proširila ta redukcionistička, isključiva i islamskoj tradiciji Bošnjaka strana tumačenja islama.

Mi smo se uhvatili ukoštac s ovim izazovom ne zbog političke korektnosti, nego iz dubokog uvjerenja da su te ideologije prijetnja prije svega nama i našem jedinstvu, što nam zorno dokazuje primjer Sirije i brojnih drugih muslimanskih zemalja.

Ali, treba znati da to nije samo vjerski fenomen i da se čitavo društvo i država njime trebaju baviti. Kao Islamska zajednica mi ćemo na tom planu uraditi ono što je prirodno naša zadaća. I ponovo su i u ovom slučaju najveći doprinos dali imami, koji su bili na "prvoj liniji" suprotstavljanja ovom zlu. To njihovo iskustvo, kao i kontranarativi i metodologija koju je razvila Islamska zajednica, prevode se i na druge jezike i primjer su odgovornog i efikasnog rada na suprotstavljanju zlu nasilnog ekstremizma.

Za nas je neprihvatljivo da se nasilni ekstremizam svodi samo na

onaj koji je inspirisan zloupotrebom islamskog učenja, a da se oči zatvaraju pred drugim ekstremizmima koji su, naročito na ovom prostoru, učinili i čine toliko zlo. Voljeli bismo da se i druge vjerske zajednice uključe u ove projekte, ali i da se napokon shvati da terorizam i nasilni ekstremizam nemaju ni vjeru ni naciju, i da se više pažnje usmjeri na one nasilne ekstremizme koji su ne tako davno počinili Genocid u ovoj zemlji.

NOVI MUALIM: Obrazovanje imama kao najvažnije strukture unutar Islamske zajednice prolazi značajne mijene. Mnogo se uradilo kroz osnivanje novih odsjeka na fakultetima. Da li se u tom pogledu mogu očekivati novi iskoraci na način prepoznavanja različitih područja imamskog djelovanja. Naprimjer, nije isto biti imam u dijaspori i domovini, raditi u vojsci ili biti dušebrižnik u bolnici. Kako vidite imamsku službu, obrazovanje imama i organizaciju Islamske zajednicu u tom pogledu?

KAVAZOVIĆ: Mislim da je svima dobronamjernim u ovom društvu jasno kako je izuzetno odgovorna

uloga imama. Toga vrlo često nismo ni svjesni i često se zanemaruje ta mnogostrukost u svakodnevnim zadacima i obavezama s kojima se naši predvodnici susreću. Imami su u mektebima učitelji, koordinatori mladih, oni su bračni savjetnici, organizatori vjerskog života, pokretači društvenih akcija, oni se brinu o socijalno ugroženim, u nekim dijelovima Bosne i Hercegovine imami i IZ u BiH jedino su što naš narod ondje ima. Sada se pred njih postavljaju još neki novi izazovi. Očito je da svi imami neće moći raditi sve, nego da ćemo morati imati imame među nama koji će se specijalizirati za određene zadatke. I to već sada imamo, pa, recimo, imamo jednog imama na području nekog medžlisa koji, uz svoje redovne obaveze, koordinira rad s mladima, NGO sektorom, vodi brigu o braku i porodici i tako dalje.

Da bi imami mogli biti na nivou zadatka koji se pred njih postavlja i njihov društveno-ekonomski status mora biti riješen na primjeren način. Zato je bitno da imami i kroz Ilmijju artikuliraju te svoje zahtjeve i da ih

zajedno rješavamo, ali i da tražimo da država i društvo prepoznaju i vrednuju njihov doprinos.

Naši fakulteti i nadležna uprava Rijasetu IZ u BiH trebaju pomoći imamima da steknu vještine koje će im pomoći da nose ovaj emanet u vremenu u kojem će djelovati, a ne u kojem sam ja djelovao kao imam. Mi smo se opredijelili da osnujemo centar za kadrove koji će imati zadatak da prati i analizira potrebe naših ljudi u Zajednici i da kroz stalnu edukaciju imamskog i drugog kadra u Zajednici odgovara na promjene i izazove. Nadam se da će Sabor Islamske zajednice već na svom sljedećem zasjedanju odobriti osnivanje ovog centra.

NOVI MUALIM: Osnivanje Media centra Islamske zajednice je, čini mi se, prošlo bez velike medijske pompe i reklame. Ipak, to je respektabilan, hrabar i inovativan potez jedne vjerske zajednice koja se finansira isključivo od dobrovoljnih priloga svojih članova. Šta muslimani mogu očekivati od Media centra Islamske zajednice i koja su Vaša očekivanja kada je u pitanju medijski segment rada Islamske zajednice?

KAVAZOVIĆ: Komuniciranje pripada temeljnim potrebama čovjeka i nužan je preduvjet društvenog života i opstanka bilo koje zajednice. Naši mediji, poput *Preporoda*, imaju dugu tradiciju. Media centar osnovali smo kako bismo ujedinili naše medijske potencijale, ali i kako bismo razvili nove, prije svega televiziju i radio, te razvili veću prisutnost na društvenim mrežama i digitalnim medijima. Tamo očito treba još uhodavanja, ali je sigurno da Zajednica neće odustati od ovog projekta i da ćemo imati širok spektar medija preko kojeg ćemo komunicirati ne samo s pripadnicima Islamske zajednice nego ukupnom javnošću. Naravno, tu su i društvene mreže, koje moramo prihvatiti kao moćan medij u današnje vrijeme. Pojavljivanje imama i muallima i mu-derrisa na ovim medijima treba i mora biti u funkciji ozdravljenja društva. I ovdje je potreban organizirani pristup, čemu će, nadam se, i Media centar IZ u BiH u budućnosti dati svoj

doprinos. Prvi koraci nigdje nisu baš lahki, ali računam na to da je i entuzijizam u početku najveći. Mi sada radimo na kapacitetima i kadrovima, polahko ih planiramo i pripremamo. Snažniji zamah tek treba očekivati.

NOVI MUALIM: Islamska zajednica jedina je vjerska zajednica u BiH koja nema potpisan ugovor sa državom. Možemo li očekivati da se ovakav očigledni diskriminatorski odnos prema Islamskoj zajednici koji nanosi veliku nepravdu i štetu svim muslimanima u BiH uskoro napokon riješi na isti način kako je to postignuto s drugim vjerskim zajednicama?

KAVAZOVIĆ: To bi bilo jedino realno očekivati. Mi smo konstantno ponavljali da se ovo pitanje ne bi trebalo politizirati. To je pitanje osnovnih ljudskih i građanskih prava i kao takvog ga treba tretirati. Na ovaj način šalje se loša poruka najbrojnijem narodu i vjerskoj zajednici. Ali, činjenica da u Bosni i Hercegovini postoje politike koje su ovaj ugovor spremne blokirati govori sve o njima i njihovim nosiocima, te ih pred nama ali i svjetskom javnošću potpuno razotkriva. Dok nosioci tih ekstremističkih politika ponavljaju kako Bošnjaci u Bosni rade na uspostavljanju neke famozne "islamske države", činjenica je da oni nama ne žele dati ni osnovna vjerska prava koja imaju druge dvije tradicionalne vjerske zajednice. Zamislite da su Bošnjaci manjina i da oni odlučuju o pravima koja bi im se trebali dati, i to ne onim vjerskim, nego onim političkim. Mislim da ni sami nosioci tih politika nisu svjesni šta čine kada blokiraju potpisivanje ovog ugovora.

NOVI MUALIM: Svaki objektivni posmatrač primijetiti će da Islamska zajednica i Vi lično uživate značajan ugled kako na Istoku tako i na Zapadu. Koji su razlozi takvog respekta i kako taj potencijal iskoristiti za bljatak države i naroda?

KAVAZOVIĆ: Mi sebe možemo dovesti u poziciju da nismo ni Istok ni Zapad, umjesto da budemo i Istok i Zapad. Da bismo iskoristili tu poziciju mosta između svjetova, mi, i kao narod i kao Zajednica i kao država,

treba da budemo prisutni u svjetskim metropolama, moramo graditi naše veze s prijateljima koje imamo i na istoku i na zapadu. Valja nam uložiti u novu generaciju obrazovanih mladih ljudi, koji će o nama govoriti širom svijeta, koji će nas predstavljati i naše interese znati braniti. Jer, mi se podjednako osjećamo muslimanima kao i Evropljanima, i to je naša prednost, a ne slabost. Na tome trebamo graditi svoju konkurentnu prednost.

Ono što naglašavamo u svim našim međunarodnim aktivnostima jeste da mi brinemo o Bošnjacima koji su članovi i pripadnici Islamske zajednice i da ih mi ne predstavljamo kao politički narod. Bošnjaci nisu vjerska manjina, nego suvereni evropski narod sa svojim institucijama i državom koja u njihovo ime govori, a Islamska zajednica je tu da brine o njihovom vjerskom identitetu i da ih u tom smislu predstavlja.

NOVI MUALIM: U posljednje vrijeme intenzivirana je uvrjedljiva i neprimjerena kampanja nekih medija prema instituciji reisu-l-uleme i legitimnog prava IZ da u okviru svoje misije prikuplja zekat i sadekatu-l-fitr u Bejtu-l-mal. Šta je po Vama cilj ove brutalne i besprizorne medijske hajke?

KAVAZOVIĆ: Islamska zajednica i mi koji smo na odgovornim pozicijama moramo biti spremni čuti kritiku. Međutim, jedno je dobronamjerna kritika, a drugo nasrtaji na sami institut vjere, kakav je zekat. Moramo se i mi koji nosimo emanet vođenja, ali i javnost, pobrinuti da ovo dvoje razlikujemo. Nije dobro da mi ne čujemo šta nam ljudi i javnost poručuju ako misle da se nešto od naših zajedničkih poslova može raditi bolje i drugačije, kao što nije dobro da javnost, pa i članovi i pripadnici Zajednice, nasjedaju na zlonamjerne kampanje kojima je cilj potkopavanje povjerenja u naše institucije. Neka cilj onih koji te kampanje vode nije da ljudi povjeruju u njihove neistine, nego da posumnjaju u ono što znaju. Njima nije cilj da ljudi povjeruju u laž nego da posumnjaju u istinu.

A što se tiče instituta bejtu-l-mala, koji je dio jednog od temelja naše vjere,

obaveze davanja zekata, mi ćemo ga i dalje braniti. Jer, kao što smo više puta ponovili, zekat je jedan od pet stubova vjere. On je od vremena Poslanika, a.s., preko hazreti Ebu Bekra pa do osmanskih halifa bio suvereno pravo i obaveza poglavara muslimana, koji je odlučivao o različitim modelima njegovog prikupljanja i distribucije. Reisu-l-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini ne smije odustati od ovoga prava i obaveze da muslimanima tumači istine vjere, da štiti slobodu ispovijedanja vjere i da organizira vršenje obreda u skladu s izvorima islama, koje je od šejhul-islama i halifa preneseno na njega, jer bi to značilo izdaju emaneta i odustajanje od historijskog legitimiteta te pozicije i Islamske zajednice u cjelini.

NOVI MUALIM: U čestitim ste kontaktima s visokim javnim dužnosnicima, nosiocima vjerskog autoriteta, ali i s poduzetnicima, istaknutim javnim i kulturnim radnicima, kao i s vjernicima. Kakva su Vaša lična iskustva iz

tih susreta? Šta je to pozitivno u ljudima što možemo istaći kao našu zajedničku nadu i prednost i, s druge strane, šta nas to usporava i onemogućava da napravimo iskorak ka kvalitetnijem životu, izgradnji međusobnog povjerenja, očuvanju zajedničkog mira i općih civilizacijskih vrijednosti koje nas stoljećima okupljaju?

KAVAZOVIĆ: U ljudima je izuzetno mnogo dobra. Većina ljudi su dobri i savjesni građani. Nažalost, oni su najčešće ona tiha većina. Zlo i zli ljudi su bučniji, oni su odlučniji u svome zlu, jer ne razmišljaju o posljedicama svojih postupaka. Bilo bi dobro da možemo onoj tihoj većini dati glas.

Jako puno dobra prolazi neprimijećeno. A Poslanik, a.s, nas je učio da nikakvo dobro ne smijemo potcjenjivati. Trebamo fokus naše javnosti pomjeriti na dobro, na sva ona mala i velika djela dobročinstva koja naši ljudi čine. Mislim da je poodavno nastupilo vrijeme kod nas da se to dobro više osjeti i čuje u javnosti, da ono postane *modus operandi* naših zajedničkih poslova,

a ne tamo neka ubitačna ekstremistička retorika i beskrajna aljkavost, inertnost i, ako hoćete, i lijenost. Na tome se planu svi moramo aktivirati i ne smijemo čekati da to neko drugi za nas radi, jer toga drugog nema.

Nužno je da obični ljudi uoče da neodgovorne javne politike, koje opstoje na sijanju straha i podizanju tenzija, štete upravo njihovim interesima, interesima običnih ljudi. Naš čovjek mora poslati jasniju poruku svima onima koji podrivaju našu društveno-političku zajednicu, prijete sukobima i bojovima, da moraju mijenjati retoriku, ako žele da imaju njihove glasove. U protivnom, za nas obične ljude u njihovim namjerama neće biti mjesta, morat ćemo se seliti, ili, ne daj Bože, stradati u sukobima, kako bi oni zadovoljili svoje bolesne ambicije i bili heroji koji nikome neće trebati osim sebi. Najzornija lekcija iz naše skorije prošlosti je sud u Hagu. Sav jad ovog našeg prostora je ondje. Ne daj Bože da nam to bude sudbina i u budućnosti!

الموجز

المشيخة الإسلامية قوية بمقدار تمسك أعضائها وأتباعها بها

حوار مع فضيلة الشيخ الدكتور حسين كفازوفيتش، رئيس العلماء ومفتي عام البوسنة والهرسك

أجرى الحوار: مولودين ديزداريفيتش

كان آخر حوار أجرته مجلة "المعلم الجديد" مع فضيلة الشيخ الدكتور حسين كفازوفيتش، رئيس العلماء والمفتي العام في البوسنة والهرسك، في بداية توليه هذا المنصب. وها نحن في نهاية فترة ولايته التي استمرت سبع سنوات، والتي شهدت الكثير من الأحداث المهمة على صعيد المشيخة الإسلامية والعالم الإسلامي. تتوالى التحديات والمصاعب الواحدة تلو الأخرى كما تتوالى أمواج البحر، فتضع على المحك هويتنا الدينية وبقاءنا الحيوي. وإن زمان الأزمات يتطلب تفعيل كل الأعضاء، بيد أن المسؤولية الخاصة تقع على عاتق القادة السياسيين والأكاديميين والدينيين. إن العالم الإسلامي يغلي ويمر عبر مرحلة ساخنة من أزمته الذاتية التي تتجلى انعكاساتها في أرتال المهاجرين أمام أبواننا. والبوسنة والهرسك تعيش حالة مستمرة من التآزم السياسي، بينما تعيش المشيخة الإسلامية تغييرات هيكلية، سيكون من المقدر رؤية نتائجها (الإيجابية والسلبية) قريباً إن شاء الله. هناك الكثير من الأحداث الإيجابية، ولكن السؤال المطروح هو كيف التصدي للمخاطر التي تحملها العملية الإصلاحية في طياتها. كل هذه الأسباب جعلت مجلة "المعلم الجديد" تحاور فضيلة الشيخ الدكتور حسين كفازوفيتش، رئيس العلماء والمفتي العام.

Summary

A COMMUNITY IS STRONG ONLY WHEN ITS MEMBERS FEEL STRONG AFFILIATION WITH IT

Interview: Raisu-l-ulema of the Islamic Community in Bosnia and Herzegovina Dr. Husein-ef. Kavazović

by Mevludin Dizdarević

The last interview for *Novi muallim*, raisu-l-ulema Dr. Husein ef. Kavazović gave at the beginning of his mandate as Raisu-l-ulema of the Islamic Community in Bosnia and Herzegovina. Now we are at the end of seven years mandate during which significant changes took place making impacts upon the Islamic Community as well as upon entire Muslim world. Waves of challenges and dilemmas have risen jeopardising not only our spiritual identity, but also our biological survival. These crises require most urgent attention of entire world, but greatest responsibility is upon political and academic circles as well as upon religious communities. The Muslim world is facing crisis that is reaching its boiling point and is reflected in waves of migrants at our doorstep. For months now Bosnia and Herzegovina is permanently in the state of political crisis and the Islamic Community of B&H is undergoing structural changes the consequences of which (positive or negative) we are yet to see. Many positive trends are evident, but the question is how to tackle the risks that inevitable part of any reform. These are the reasons why we decided to once again choose Raisu-l-ulema Dr. Husein-ef. Kavazović for the interview for this issue of *Muallim*.